

IT-TLETIN HADD MATUL IS-SENA GHAN-NISRANI, L-IMHABBA KOLLOX

Contributed by Frans Galea
Saturday, 28 October 2017

Din
hija il- Liturgija tat-Tletin Hadd matul is-Sena (2017) bi hsibijiet min Joe Rapa.

Ir-reliġjonijiet kollha tad-dinja jistrie'u xi ftit jew wisq fuq sett ta' "dan" u "dan" li jgħid li juru lill-bniedem il-mod rispettabbli kif g'andu jgħix. "Dan" u "dan" ir-rigward, ir-reliġjonijiet kważi kollha g'amlu "id g'ax" u "immanaw" u "immanaw" lill-bniedem u firduh mill-'ajja selva! "a tal-animali. Naturalment, fl-antik, kien hemm reliġjonijiet pagani li flok immaturaw lill-bniedem kienu rifless tal-istint animalesk li kultant jispona fina. Kien hemm reliġjonijiet ta' "sagrifi" ji umani, per eġempju. Imma "eneralment, il-morali reliġjuja g'olliet lill-bniedem "il fuq mil-livell tal-'lejjaq l-o'ra.

Anke l-Kristjane|mu minn dejjem kellu xi forma ta' "guide-lines", jew pre etti li fuqhom in-Nisrani serju kellu jimxi. Wara kollox il-Kristjane|mu 'are' mill- udaj|mu, ir-reliġjon tal-Lhud, reliġjon li kienet ibba|ata fuq il-Li| ta' Mosè u tant u tant pre etti o'ra li da'lu matul il-|mien biex iservu ta' sur madwar dawk l-G'axar Kelmiet primittivi li inag'taw fuq is-Sinaj.

Imma l-Kristjane|mu mhux reliġjon tal-Li|i. Kristu nnifsu kien akku|at li kien jkser erti pre etti "hemm u "hawn u aktar minn darba 'adha

mal-Farijeġ li kienu legalisti primi.

Kristu g'araf li l-Li! hi mejta ming'ajr l-Ispirtu. Dan hu mportanti li nirriflettu 'afna fuqu g'ax 'afna minnha huma legalisti puri li joqog'du attenti li ma tg'addix nemusa minn !ol-g'arbiel tag'hom, kif jg'id il-Mulej, imma mbag'ad i'allu jg'addi !emel. Dan hu serju.

Il-Kristjane!mu mhux reliġjon imma A'bar! Huwa l-A'bar it-Tajba, l-Evangelium, il-Kerigma tas-Sinjur Tag'na Sidna esù Kristu.

Dan jista' jfikk, g'ax g'al 'afna sekli l-Kristjane!mu lie ridott g'al reliġjon o'ra. Il-Kristjane!mu j'abbar fatt li !ara storikament. Min jemmen fih hu salv. Dan il-fatt hu li fi !mien

storiku, il-Missier bag'at lil Ibnu fid-dinja liebes la'am b'al tal-bnedmin, mag'ruf b'ala esù ta' Nazaret, biex Hu jg'ix l-esperjenza tal-G'id, jilifieri jid'ol fil-Passjoni, l-Mewt u d-Difna, imma biex jo'ro! rebbie' bil-Qawmien mill-Mewt, opra tremenda tal-Missier, u hekk juri li l-Mewt, l-akbar g'adu tal-bniedem, intreb'et.

Dan hu l-ba!i tal-Kristjane!mu... iktar minn

xi Li!i jew xi pre ett morali. Li

jag'mlek Nisrani hu l-fatt li int !ejt mog'ti l-Grazzja stupenda tal-Fidi f'&dan il-Misteru tal-G'id ta' Kristu.

Jilifieri, int tag'raf u temmen li Kristu bata u miet espressament

g'alik, g'ax id-dnubiet tieg'ek ma setg'ux jin'afu ming'ajr din l-offerta ta'&

Alla nnifsu b'risq tieg'ek. Dan hu ta'&

mportanza enormi. G'andna b!onn din

il-laqq'a 'ajja ma'& dan Kristu li 'allas tant g'alina. Biex wie'ed jid'ol f'&dan il-Misteru, l-ewwel

irid jag'raf lilu nnifsu, jag'raf id-dnub tieg'u, jibqa'& mistag'!eb kemm kien

imqarraq meta kien jil!udika lil 'addie'or u kien ja'seb li hu O.K. g'ax dejjem

sab ra!unijiet g'all-i!balji tieg'u.

Min ma jag'raf id-dejn tieg'u mal-Missier ma

jista'& qatt jifhem g'aliex Kristu kellu j!bati tant, u Alla, li ma jafx x'&inhi

Mewt, kellu jid'ol fil-Mewt g'alih. Int

tasal biex tg'id li Kristu miet g'al dak il-'alliel, jew g'all-ie'or li hu

qattiel, jew g'al dik il-prostituta, jew l-ie'or li jmexxi d-droga... u hekk tkun qed taqta'& lilek innifsek

mis-Salvazzjoni ta'& Kristu. G'ax isalva

biss min jemmen fil-Misteru tal-G'id ta'& Kristu. Dan tg'idu l-Iskrittura l-'in kollu. Mhux ta'& b'&xejn li l-

Mulej qal li

l-prostituti u l-pubblikani kienu iktar qrib is-Saltna, g'ax ndubhom kien

f'&idejhom. &add minnhom ma kien

jiddubita li kien midneb prim. U

g'all-midneb !ie Alla fid-dinja.

Min jiskopri din l-Im'abba ta'& Alla, tinbet

fih Im'abba re iproka lejn minn bata tant g'alih u 'abbu tant meta kien g'adu

tieg'u. Il-midneb li jg'addi minn din

l-esperjenza, jibqa'& mbellah bil-!enero!ità ta'& Alla mieg'u! U r-ri!ultat ta'& dan ikun li l-!rie'i nterni

tieg'u li kienu g'amluh egoista u midneb, jinxfulu, ifiqulu, b'&tali mod li ma

ja'sibx iktar fih innifsu, ma jilbidtx iktar lej, imma l-Im'abba timbutta'
 lejn l- "ie'or";, lejn il-proxxmu. Dan
 b'al wie'ed li jkollu darsa tu!g'u. Ma jkollu mo" 'add. & siebu kkon entrat fuq dak li qed i'oss
 hu. Ma jistax ja'rab l-u!ig'
 tieg'u. Imma jekk fteqflu d-darsa,
 allura kapa i jag'ti kasek. Dan hu li
 jse" fil-konverljoni.

Allura, altru li l-Kristjane|mu mhux
 Lili. Il-Kristjane|mu hu M'abba, u
 kontra l-Im'abba m'hemm l-ebda Lili.
 Kristu tkellem fuq kif ikun in-Nisrani.
 Hu tana ritratt tan-Nisrani fid-Diskors tal-Muntanja. Mur prova g'amel Lili minnu dan id-Diskors,
 isa! & add mhu kapa i li jibda jg'ix
 dan. Id-Diskors tal-Muntanja huwa erba'&
 darbiet itqal mill-G'axar Kmandamenti.
 Kristu ma tahlunex b'ala Lili, imma ried jurina x'kapa i tag'mel
 l-Im'abba bil-bniedem. & add minnha mhu
 kapa i jg'ix l-G'axar Kmandamenti, a'seb u ara d-Diskors tal-Muntanja, imma min
 jiskopri li Alla hu nnamrat mieg'u/mag'ha, jinlel fih l-Ispirtu tal-Im'abba, li
 hu l-Ispirtu s-Santu u huwa Dan li jag'mel il-bniedem jg'ix mhux biss l-G'axar
 Kmandamenti imma wkoll id-Diskors tal-Muntanja.
 Il-Lili ma ssalvax, imma l-Im'abba li titnissel mill-Fidi f'dak li
 g'amel esu g'alina, iva.

L-Ewwel Qari

Dak li ntqal lill-Poplu ta' Alla, tant u tant
 sekli ilu, g'adu 'afna relevanti g'alina illum.
 Hi tal-g'a'leb il-Kelma ta' Alla fir-relevanza eterna tag'ha. Il-poplu hu m'e!!e! mill-Mulej biex ma
 ja'qarx lill-barrani, lir-refuljati ta' mienna, & g'ax barranin intom ukoll
 kontu fl-art tal-E!ittu" (v. 20),
 ig'idilhom. Il-barrani li hu mbieg'ed
 minn artu, di!a qed ibati minn solitudni, minn insigurtà g'ax imbieg'ed
 mill-veru ambjent tieg'u. Huwa l-miskin,
 u qalb Alla tin'all g'at-tbatija tal-imsejken.
 M'g'andux fuq min idur, u g'all-kuntrarju, jsib min i'ares lej, bl-ikrah
 donnu qed jisraq xi 'a!a. & afna minna
 l-Maltin u l-G'awdxin kienu "refuljati";, barranin, emigrati & l bog'od minn
 pajjilhom min'abba ra!unijiet ta' ekonomija u xog'ol. Niftakar kemm kien ikun hawn t'assib dari
 meta kienu jg'idu li l-Awstralja jew l-Amerika kienu se jag'alqu bwiebhom
 g'all-emigranti.

Issa l-folja nqalbet u a'na qeg'din
 f'sitwazzjoni fejn a'na mitluba minn Alla nnifsu biex ng'inu lil 'addie'or li
 !ie g'andna mhux g'al kwistjonijiet ekonomi i, 'afna drabi, il!da ma'rubin minn
 mo'qrija tal-bija"; u gwerer li nsejna x'inhuma li qed i'arbtu l-artijiet
 g'eljel tag'hom. Dawn ma humiex fostna
 b'kapri ! Kemm nies, u l-aktar tfal,

'alsu b'ewt kiefra l-'arba tag'hom ta' bil-fors minn pajjihom. Hu veru li hemm il-bija ta' taqliba kulturali u anke relijuża fil-pajji. Imma dawn in-nies huma okkaljoni g'alina li ng'oddu ru'na b'ala Nsara, biex bl-ejempju tag'na nuruhom min hu Kristu u nrattbulhom qalbhom g'aliH, Hu li fuqu ftit li xejn semg'u. G'andna missjoni hawn, u l-Mulej, b'dan il-qari, qed jistenna li a'na nwettquha.

Qari
mill-Ktieb tal-Ewodu. 22, 20-26

Dan ig'id il-Mulej: "La ta'qarx il-barrani, u la tg'akksux, g'ax intom ukoll kontu barranin fl-art ta' l-Eritru. La ta'qarx l-armila jew l-iltim, g'ax jekk ta'qruhom, u huma jsejju, jien jgur nismag'ha l-g'ajta tag'hom; u l-qilla tieg'i tixg'el, neqridkom bix-xabla; u n-nisa tag'kom jormlu u wliedkom jisfaw iltiema.

"Jekk inti tislef lil xi fqir mill-poplu tieg'i, il-libx ru'ek mieg'u b'al wie'ed sellief, u te'odlux img'ax. Jekk lil g'ajrek te'odlu l-libsa tieg'u b'ra'an, ag'tihielu lura qabel injul ix-xemx; g'ax hu dik biss g'andu biex jitg'atta, dik biss l-g'ata ta' ismu; inkella fiex tridu jorqod? G'ax jekk isejja'li, jiena nisimg'u, g'ax jien 'anin."

Salm Responsorjali

"dawn il-kitbiet tag'na, 'afna drabi g'afasna fuq il-'tiea li niskopru l-Wi veru ta' Alla; niltaqq'u f'laqq'a 'ajja mieg'u; insiru nafu dejjem aktar Hu min hu; inpo!!u ru'na fi pro ess, f'mixja, fi vja!! lejn dan il-Misteru meravilju ta' Alla li lilna jafna, wie'ed wie'ed, imma li a'na ftit li xejn nafuH, anke jekk nafu 'afna dwaru.

Li wie'ed jiskopri lil Alla jfisser li jinteba', bi Grazzja, l-g'oli, il-fond, il-wisg'a tal-Im'abba li ma titwemminx li Hu g'andu g'alik, g'alija, g'alina, sa'ansitra meta a'na ni'u naqq'u u nqumu minnu. Il-bniedem li jiskopri lil Alla, jag'raf li Alla hu sur g'alih kontra x-xjaten g'edewwa li sikwit ikissruna minn lewwa. Alla hu l-qawwa u l-blata tag'na, il-fortizza u l-ellies tag'na (v. 3) fi jmien meta ma nkunux komdi u aljenati, imma mdawrin mill-inkwiet tal-ajja.

Hawnhekk g'andna biss silta kejkna minn Salm
 twil wie'ed u 'amsin vers. Banda o'ra
 jg'id: “Imwie! tal-mewt 'akmuni, widien tal-bija’ werwruni, 'bula tal-imwiet
 dawruni, xbiek tal-mewt inqaleb fuqi.”
 (vv. 5-6). Minn minna qatt ma
 g'adda minn esperjenza li dan is-salm jiddiskrivi bi Kliem poetiku u sabi'. Minn minna, spe jalment ta’ erta età, qatt
 ma esperjenzja mument i f’&ajtu meta xxennaq b’qalbu kollha li jkollu Fidi
 ikbar, ertezza akbar li Alla mhux se
 j'allih wa'du, li mhux se jpattihelu g'ad-dnubiet li g'amel meta kien
 komdu? Min minna qatt ma xtaq b’qalbu
 kollha li jserra' mo'u b’Alla fl-inkwiet tieg'u? L-esperjenza kollox, u l-esperjenzi 'arxa
 jibnulna l-Fidi g'ax hu hemm li niltaqg'u ma’Alla li jissorprendina bil-ma'fra tieg'u u
 bl-g'ajjnuna tieg'u. G'ax is-Salm ikompli
 jg'id: “Fil-hemm tieg'i lill-Mulej sejja't, tlabt l-g'ajjnuna ’l Alla tieg'i; hu
 sama’ le'ni mit-tempju tieg'u, f’widnejh waslet l-g'ajta tieg'i.” (v. 7).

B'alma l-muljika trattab il-qalb, hekk, u anke
 iktar minn hekk, is-Salmi j'ollu l-id kies'a li sikwit tag'fas madwar qalbna u
 jsa'nuhielna u jimlewhielna b’Tama l'dida.
 Ikun imbierek Alla li darba wara darba ja'frilna u jag'tina r-reb'a fuq
 il-mewt li ddu madwarna.

Ritornell: In'obbok, Mulej, qawwa tieg'i.

Salm 18

N'obbok, Mulej, qawwa tieg'i!

Il-Mulej blata tieg'i,

fortizza u 'ellies tieg'i.

Alla tieg'i, sur tal-kenn tieg'i u tarka tieg'i,

qawwa tas-salvazzjoni tieg'i u kenn tieg'i!

Nsejja' il-Mulej, li hu ta' min ifa'ru,

u nkun me'lus mill-g'edewwa tieg'i.

&aj il-Mulej! Mbierek hu, il-blata tieg'i!

Ikun imfa"ar Alla tas-salvazzjoni tieg'i!

Hu jkabbar ir-reb' lis-sultan tieg'u,

juri m'abbtu mal-midluk tieg'u.

It-Tieni Qari

L-Ewwel Ittra

lit-Tessalonkin, li partijiet minnha se jinqraw f'dawn l-a"ar &dud tas-Sena Liturlika, kienet l-ewwel Ittra li kiteb Pawlu lill-komunitajiet tieg'u. Hija l-iktar Ittra antika tieg'u.

Huwa jfa"ar lill-a'wa

ta' Tessalonika, belt sinjura tal-Ma edonja, illum fil-Gre ja. Kien hawn li Pawlu kellu l-ewwel fara! u success fil-Missjoni kbira tieg'u li jxandar il-Mewt u l-Qawmien ta' Kristu lill-pagani. Hu jg'id li l-a'wa tat-Tessalonika kienu laqg'u bil-fer' l-A'bar li !abilhom u 'ajjithom inbidlet g'al kollox tant li saru jixb'u lill-Im'abba tag'hom g'al Kristu. B'hekk huma saru sinjal g'all-pagani ta' madwarhom u libdu lejn Kristu !mieg'i !odda.

Huma kienu j'obbuhom

'afna lil Pawlu u lil s'abu li kienu jevan!elizzaw mieg'u, g'ax fihom kienu jaraw l-'An!li tal-Mulej' li taw 'ajjithom g'alihom biex iwasslulhom l-A'bar li Alla bag'at lil Ibnu fid-dinja biex kull min jemmen fih ikun ert mis-salvazzjoni dejjiema u mill-Im'abba divina. F'Pawlu kienu jaraw dak il-bniedem li bih Alla kien qalag'hom mill-qima lejn l-idoli mejta tad-dinja.

A'na

Ikoll nafu xi tfigger din il-qima lejn l-idoli mejta tad-dinja. Id-dinja hi mimlija allat foloz: flus, fama, su ess, sa'a, affetti, passatempo, xiri... kull fejn t'ares tara idoli li jweg'duk il-fer', il-ajja u jippruvaw inissuk li fil-fatt kollox qed imut madwarek, u int mag'hom. Huma j!ennu n-nies li jemmnu 'afna fihom, imma mhux veru, le mhux li jsolvulek il-problema entrali tal-ajja tag'na: il-bija' tal-mewt.

Dan il-bija'rsquo; tal-mewt jie'u 'afna forom; hi qag'da psikolo!ika profunda 'afna. Anke meta l-anqas li na'sbu dwar dan, !isimna jaf li qieg'ed il-'in kollu jmut, b'al sufarell tal-festa li jag'mel 'afna storbju, imma li fl-istorbju u s-sbu'ija tieg'u qed ja'raq 'ajtu. Hekk a'na lkoll, u dan il-misteru jiddominana u jaffettwa kull 'ata li nag'mlu.

Il-bniedem

imbieg'ed minn Alla, j'ossu wa'du quddiem dan kollu u ma tti'x tort li jsir egoista, kif di!a semmejna fil-bidu ta'rsquo; din il-kitba. Huwa jdur lejn l-idoli mejta tad-dinja biex iserr'uh minn din ir-rejaltà. In-Nisrani jemmen li Kristu huwa l-Wa'dieni li reba' il-mewt. &add 'liefu ma jista'rsquo; jag'tina dak li qalbna hi ma'luqa g'alih. Imbierek il-bniedem li jistenna l-Mil!ja glorju!a tal-Mulej f'rsquo;&ajtu. Alla ma jiddi!appuntax. It-Tessalonkin indunaw bid-differenza bejn il-Mulej li hu &aj u l-idoli mejta, u daru lejH b'rsquo;qalbhom kollha.

Qari mill-Ewwel ltra ta'rsquo;
San Pawl Appostlu lit-Tessalonkin. 1,
5c-10

&uti: intom tafu kif !ibna

ru'na meta konna fostkom g'all-!id tag'kom. Intom sirtu tixbhu lilna u l-Mulej, billi lqajtu l-kelma fost 'afna ta'bit bil-fer' ta' l-Ispirtu s-Santu. Hekk intom sirtu mudell g'al dawk kollha li emmnu fil-Ma edonja u l-Akaja. Mhux biss il-kelma tal-Mulej 'ar!et minn g'andkom u xterdet fil-Ma edonja u l-Akaja, imma l-fidi li g'andkom f'Alla xterdet ma' kullimkien b'mod li a'na ma g'andna g'alfejn ng'idu xejn. Huma stess jg'idu x'laqq'a kellna g'andkom, u kif dortu lejn Alla u tlaqtu l-idoli biex taqdu lil Alla 'aj u veru u tistennew !ej mis-sema lil lbnu, li hu qajjem mill-imwiet, esù li 'elisna mill-korla li !ejja.

Evan!elju

esù Kristu se jg'olli le'nu u jlissen il-Kelmiet qaddisa u misterju!i tax-Shemà. “Shemà” hi Kelma Ebrajka li tfisser “!sma’” bil-lingwa tag'na. Meta Alla jg'idlek “!sma’”, “Shemá”, ikun tassew irid isemmag'lek xi 'a!a ta'rsquo; mportanza enormi g'as-salvazzjoni eterna tieg'ek. esù se jg'idilna x'rsquo;inhu dak li hu mportanti g'al qalb Alla. Imma qabel ma ni!velaw din is-sentenza memorabbli, 'a ng'idu xi 'a!a fuq kwistjoni polemiku!a mmens li kienet rampanti fi !mien esù, u g'adha hekk sal-lum.

Il-kwistjoni kienet: "X-post g'andha jkollha l-Li! fil-ajja tal-bniedem? X-post g'andha jkollha l-morali fil-ajja tan-Nisrani?" Din hi kwistjoni li 'afna jitmas'nu fuqha illum ukoll, u se tibqa sal-a'ar ta' l-mien. Il-bniedem matur jag'raf il-bassezzi tieg'u; jaf kemm malajr kapa i jinbidel u lanqas jg'arfuh dawk li jafuh. Il-bniedem hu dg'ajjed u milbud hawn u hawn; l-hinn mill-passjonijiet u l-egojmi tieg'u. G'alhekk il-bniedem jemmen 'afna fil-Li! u jibja; li ming'ajr is-setg'a tal-Li! kollox jirritorna lura lejn ir-renju tal-ungla, fejn min hu b'sa'tu jag'mel li jrid fuq il-bqija, b'alma jse' fl-ambjent tal-annimali: "survival of the fittest". Il-bniedem li jirra! una 'oloq il-Li! biex jag'ti ans u jkun iust ma' kul'add, u dan g'amlu anke bl-g'ajjnuna tal-intervent ta' Alla.

Dan ir-ra!unar legali da'al ukoll fir-relijonijiet, kif di!a g'idna. Imma l-ossessjoni sa fl-intietef tal-Li! g'amel mill-bniedem "reliju"; ipokrità. L-ubbidjenza tal-Li!, spe jalment "g'ajnejn in-nies, saret g'odda g'all-istima u g'all-poizzjoni fis-so jetà, iktar milli biex wie'ed ikun iust quddiem Alla. Minoranza ta' Lhud indunaw b'dan u bdew jattakkaw lil dawn il-legalisti li waqt li jippruvaw jobdi l-Li!, kienu saru nies bla Li! g'ax kienu jiludikaw u ja'sbu 'aljn f'dan, f'dak u fl-ie'or, u meta kienu ja'tfu lil xi 'add fil-ksur tal-Li! kienu jsiru lpup bla 'niena fil-kastig tag'hom. Tip ta' dawn kienu l-Farij, u lum g'andna l-fundamentalisti lllami i li huma 'afna iktar vjolenti.

Kristu kien l-aktar wie'ed li kien jara l-qalb tal-bniedem u kien jifhem l-i!ball li kienu qed jaqq'u fih dawk li j'ambqu favur il-Li!. Il-Li! li kienet l-iktar g'al qalb dawn in-nies kienet il-Li! tax-Shabbat, il-Li! tas-Sibt u l-'arsien tieg'u. Min kien jikser is-Sibt g'alihom ma kienx fil- emg'a qaddisa; kien maqtug' barra. Lanqas opra ta' 'niena ur!enti ma kienet permessa nhar ta' Sibt, u hawn jo'ro! il-fatt li l-Li! tista' tkun kontradittorja, iktar tbeg'dek minn Alla milli tressqek lejH, g'ax taqlag'ha fuq rasha l-Im'abba. G'al Kristu, u naturalment g'al Alla, l-unika 'a!a li tiswa hija l-Im'abba u dak kollu li jkabbarha u jiddefendiha. X-jiswa li tosserva s-Sibt biex tqim l-Alla meta M'abba m'g'andekx la g'alih u lanqas g'all-proxxmu? Kollox jidde!enera f'opri g'al wi in-nies.

Hu g'alhekk li esù jwie!eb lil min ried ida"lu fil-kotroversja bil-kelmiet tad-Dewteronomju, bix-Shemà: "Isma" (Shemà) o lrael! &obb il-Mulej, Alla tieg'ek, b'qalbek kollha, b'ru'ek kollha, u b'mo"ok kollu. Dan hu l-akbar kmandament. U t-tieni jixbhu: &obb lil g'ajrek b'alek innifsek. (v. 37-39). Santu Wistin 'are! bil-famu!a fraji tieg'u: &obb, u ag'mel li trid!&

“;” hu kien qed jirreferi g'all-Im'abba vera u mhux g'all-ego|mu
liebes il-libsa pulita tal-im'abba umana li fuqha jinbnew 'afna |wi!ijiet li
jitfarrku malajr. Jekk t'obb tassew
m;intix se tikser il-Li!i. Jekk t'obb
tassew m;intix se tkun egoista, qatt.
Jekk t'obb tassew, tinsa lilek innifsek biex tag'mel il-lid
lill-o'rajn. Jekk t'obb tassew, Alla hu
g'alik fl-ewwel post qabel kollox u dejjem.

Versett: Hallelujah. Missier Sidna esù Kristu idawliina
l-g'ajnejn ta; qalbna, biex nag'arfu x;inhi t-tama tas-sej'a tag'na. Hallelujah.

Qari mill-Evan!elju ta; San
Matthew. 22, 34-40

F;dak il-|mien :
meta l-Fari!ej, semg'u kif lis-Saddu ej kien saddilhom 'alqhom, n!abru
madwaru, u wie'ed minnhom, g'aref fil-Li!i, g'amillu din il-mistoqsija
biex i!arrbu: "Mg'allet, liema hu l-kmandament il-kbir,
fil-Li!i?" Qallu esù: "obb lill-Mulej, Alla tieg'ek,
b'qalbek kollha, b'ru'ek kollha, u b'mo"ok kollu.' Dan hu l-kmandament il-kbir u l-ewwel wie'ed. U it-tieni
jixbhu: 'obb lil g'ajrek b'alek innifsek.' Dawn il-|jew! kmandamenti huma l-qofol tal-Li!i kollha u
tal-Profeti."